

Nijmegen, 15 augustus 2025

Deze reactie bevat enkele bezwaren tegen het wetsvoorstel Wetsvoorstel strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuiging aan terroristische organisaties. Deze bezwaren geven aanleiding tot intrekking van het wetsvoorstel.

Geen bijdrage aan preventie van terrorisme, wel aan polarisatie

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat het wetsvoorstel een belangrijke normatieve functie heeft. Er is echter geen enkel bewijs dat strafbaarstelling van symbolische steun of verheerlijkende uitlatingen radicalisering voorkomt. Integendeel, onderzoek wijst uit dat repressieve wetgeving zonder duidelijke grens juist wantrouwen voedt in radicale of gemarginaliseerde groepen.¹ Het wetsvoorstel draagt daarmee bij aan hetgeen het beoogt te voorkomen. Het is schadelijke symboolwetgeving die zal bijdragen aan verdere maatschappelijke polarisatie en in strijd is met rechtsstatelijke en mensenrechtelijke normen.

Strijdigheid met rechtsstatelijke principes en mensenrechtenverdragen

Een belangrijk bezwaar tegen het wetsvoorstel is dat het vaag is omdat bepaalde termen niet onvoldoende zijn afgebakend. Het is bijvoorbeeld niet helder wanneer een uitlating een ‘verheerlijking’ of ‘steunbetuiging’ vormt.

In de artikelsgewijze toelichting bij het wetsvoorstel wordt over ‘verheerlijken’ bijvoorbeeld opgemerkt dat het

‘méér [is] dan “vergoelijken”, de term die in de context van artikel 137c, tweede lid, Sr wordt gebruikt. Waar vergoelijken in Van Dale wordt gedefinieerd als het goedpraten of verontschuldigen van iets, gaat het bij het verheerlijken om het roemen of loven of het ten onrechte als iets positiefs voorstellen van – in dit geval – een terroristisch misdrijf.’

Dit roept de vraag op waar de grens tussen ‘vergoelijken’ en verheerlijken’ ligt: wat is het verschil tussen iets ‘goedpraten’ en iets ‘ten onrechte als positief’ voorstellen?

Voor demonstranten die gebruik maken van hun vrijheid van meningsuiting betekent deze onduidelijkheid dat het niet altijd op voorhand duidelijk zal zijn wat zij wel en niet mogen zeggen. Dit is in strijd met het rechtszekerheidsbeginsel, omdat burgers moeten kunnen voorzien welke handelingen strafbaar zijn. Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) bepaalt dat iedere inbreuk op het recht op vrijheid van meningsuiting (artikel 10) bij wet voorzien moet zijn. Als de wet onduidelijk is, levert dit strijd op met dit EVRM-vereiste van voorzienbaarheid.

¹ David Martin Jones & M.L.R. Smith (2009), ‘We’re All Terrorists Now: Critical-or Hypocritical-Studies “on” Terrorism’, in: *Studies on Conflict and Terrorism* 32(4), <https://doi.org/10.1080/10576100902744128>.

Bovendien kan deze onduidelijkheid kan een *chilling effect* hebben op het demonstratierecht. Dit terwijl demonstranten onder art. 10 EVRM - binnen zekere grenzen - het recht 'to offend, shock and disturb' hebben. Het wetsvoorstel zet dit door het Europese Hof voor de Rechten van de Mens algemeen geaccepteerd recht op het spel. Het zet daarmee de deur open voor repressie van legitieme politieke meningsuiting, wat zal leiden tot een verdere uitholling van de rechtsstaat.

Het huidige wetsvoorstel beoogt een aanvulling te vormen op de bepalingen uit het Wetboek van Strafrecht die opruiende, haatdragende of gewelddadige uitlatingen strafbaar stellen. Het wetsvoorstel wil ook uitingen die *niet* concreet aanzetten tot strafbare feiten of discriminatie/groepsbelediging/haat of een concrete dreiging opleveren strafbaar maken. Uitingen waarmee reeds gepleegd terrorisme wordt 'verheerlijkt' zouden strafbaar moeten worden vanwege het vermeende risico van (verdere) radicalisering van anderen, hetgeen uiteindelijk een dreiging oplevert voor de maatschappij. Maar juist de koppeling aan bijvoorbeeld een strafbaar feit of aanzetten tot haat, zoals het geval is in de bestaande strafbepalingen, vormt een belangrijke waarborg voor een proportionele en voorzienbare toepassing van het strafrecht. Dat is van belang, gelet op de fundamentele rechten die in het geding zijn (m.n. de uitingsvrijheid en demonstratievrijheid) en het feit dat het om een strafsancie gaat.

Tot slot

Het verheerlijken van gepleegde terroristische daden is verwerpelijk, maar de reactie hierop moet passen binnen de rechtsstatelijke kaders. Dit betekent onder meer dat maatregelen geen schending met in mensenrechtenverdragen neergelegde grondrechten mogen vormen. Dergelijke verdragen vormen immers de waarborg voor menselijke waardigheid.